

Hiiumaa 2050: elujõuline, hooliv ja maailmale avatud saar

Ühine visioon

Hiiumaa tulevikku kujutleti unistamispesades kui paika, kus rahu, tasakaal ja loodustähedane elulaad kohtuvad nutikate lahenduste, tervikliku hariduse ning teadliku koosloomisega. Hiiumaa aastal 2050 ei ole pelgalt ilus paik suvitamiseks, vaid maailmale eeskujuks olev saar, kuhu tulla elama, õppima ja tervenema. See on saar, kus elu pole mitte ainult võimalik, vaid tähendusrikas.

Hiiumaa 2050 ei ole üksnes unistus, vaid siht, mida saab kujundada samm-sammult – iga mõtte, teo ja koostöö kaudu. See on saar, kus on ruumi inimestele, ideedele ja elule. Kus lihtsus, tarkus ja looduslik ilu saavad kokku ning loovad midagi, mis on ühtaegu igapäevane ja erakordne.

Kes osales ja millest unistati

Unistamispesades osales mitmekesine grupp eri vanuses ja päritoluga inimesi üle Hiiumaa. Esindatud olid nii noored kui ka vanema põlvkonna liikmed, kusjuures enim kõlasid tööealiste inimeste mõtted.

Osalejad olid pärit peamiselt Käina ja Suuremõisa kandist, ent aruteludesse panustati ka Vahtrepa sadamast, Kassari saarelt ja Kärblast. Lisaks osalesid ka need, kelle ametlik elukoht on küll mujal – näiteks Tallinnas või Harjumaal –, kuid kellel on Hiiumaaga sügavam side. Seda sidet väljendasid unistused ja ootused saare tuleviku suhtes. Neid inimesi ühendavad kas isiklik päritolu, emotsionaalne seotus või teadlik soov tulevikus just Hiiumaal elada ja panustada.

Üheskoos loodi pilt saarest, mille tulevik on elamisväärne – kus on ruumi inimestele, ideedele ja loodusele.

Loodus, mis on säilinud ja taastunud

Unistustes nähakse Hiiumaad paigana, kus loodus on taastunud ja austatud. Metsad on säilinud, meri on puhas ja elurikas ning elu kulgeb vaikselt, tolmuvabas ja rohelisemas keskkonnas. Linnad ja külad on kujundatud inim- ja looduskeskseks: seal leidub avatud treeningplatse, kogukonnaradu, jõusaale ja mänguväljakuid, mis toovad kokku eri vanuses inimesi ning tugevdavad ühtekuuluvust. Inimesed tunnevad end hoituna nii peres kui ka kogukonnas.

Tulevikukindlad ühendused

Transpordisüsteem on muutunud nutikaks ja kättesaadavaks. Kärklasi saab laineriga Tallinnasse ilma autot kaasa võtmata. Saarte vahel on rajatud veealused tunnelid või keskkonnasäästlikud ühendused, mis on kasutatavad igal ajal. Praamijärjekorrad on jäänud minevikku. Samal ajal ei ole kadunud hiidlastele omane rahulik elurütm – liigelda saab mugavalt, aga kiirustamata.

Haridus, mis loob ja toetab

Haridus on saanud uue hingamise. Hiiumaal tegutsevad rahvusvaheliselt tunnustatud kolledžid ja õppekeskused, mis meelitavad õppureid üle kogu maailma. Õpetajaamet on au sees ning õpetamine on muutunud loovaks, kaasavaks ja rõõmupakkuvaks. Õppimine ei ole enam pelgalt koolitund, vaid eluviis. Inimesed loovad rahvaakadeemiaid ja loenguõhtuid, kus teadmisi jagavad ka need, kel puudub pedagoogikadiplom, ent kellel on elutarkust ja kogemusi.

Kogukond, mis hoiab

Tulevikku kandva kogukonnatunde kese on lihtne: iga inimene on oluline. On loomulik, et noored jäävad saarele või naasevad siia juba enne pensioniiga. Lapsed tunnevad end hoituna ning vanematel on rohkem aega nende jaoks. „Kogu küla“ kasvatab taas lapsi. Turvavõrgustik ei tugine vaid riiklikule süsteemile, vaid kogukonna hoolivusele, mis ulatub naabrist kaugemale. Individualismi on vähem – koostööd ja koosloomet seevastu rohkem.

Tervis ja väärikas elu

Tervis ja heaolu on samuti tulevikunägemuse keskmes. Hiiumaal tegutseb maailmakuulus tervisekeskus ja SPA, kuhu tulla ravile ja taastuma kogu maailmast. Tervise hoidmine ja vaimne tasakaal on osa haridussüsteemist ning igapäevaelust. On leitud ravi Alzheimeri tõvele ja vähile; eutanaasia on seadustatud ja väärikalt reguleeritud. Töö ja elu on tasakaalus – inimesed ei tee enam rutiinset ega sisutut tööd, vaid tegelevad sellega, mis neid kõnetab ja loob ühiskonda väärtust.

Kuidas seda kõike ellu viia?

Ühiselt leiti, et sellise tuleviku nimel tuleb unistusi julgelt sõnastada. Hiiumaad tuleb teadlikult turundada kui brändi, mis seisab looduse, vabaduse ja tarkuse eest. Oluline on, et inimesed ei lahuks, vaid looksid ja hoiaksid oma kogukonda. Et haridus, lugemus ja uudishimu oleksid au sees.

Kõige tähtsam aga – et igaüks teeks midagi. Olgu selleks kolm head tegu aastas või lihtsalt valmisolek tulla kokku ja unistada.

Strateegilised järeldused ja soovitusel

Käesolev raport, mis põhineb Hiiumaa eri paikades kogutud unistustel ja mõtetel, annab väärtusliku strateegilise sisendi nii Hiiumaa arengustrateegia kui ka kohaliku omavalitsuse arengukava täiendamiseks.

Tegemist ei ole pelgalt ideede kogumiga, vaid kogukonna sügavate väärtuste, prioriteetide ja tulevikunägemuste kaardistusega, mis peegeldab erinevate põlvkondade ja piirkondade esindajate mõtteid.

Kogukonna väljendatud vajadused ja eelistused

Analüüsitud unistustest joonistuvad selgelt välja järgmised valdkonnad, millele kogukond ootab tähelepanu ja süsteemset tuge:

- **Looduse säilitamine ja taastamine:**
Elurikkuse hoidmine, metsade kaitse, looduslähedane ruumiline planeerimine ning tolmuvabade teede arendamine on kogukonna jaoks olulised.
- **Transpordiühenduste parandamine:**
Tuntakse vajadust mugavate, kiirete ja keskkonnasõbralike ühenduste järele nii Hiiumaa ja mandri kui ka saarte vahel. Eelistatud on mitmekesised, paindlikud ja inimsõbralikud liikumisviisid.
- **Hariduse väärtustamine ja kättesaadavus:**
Oluliseks peetakse elukestva õppe võimalusi Hiiumaal, õpetajaameti maine tõstmist ning õppimist toetava ja loovust arendava hariduskeskkonna kujundamist.
- **Tervishoid ja heaolu:**
Vajatakse terviklikku, ligipääsetavat ja ennetavale lähenemisele keskenduvat tervishoiusüsteemi. Samuti nähakse suurt potentsiaali tervise- ja spaaturismis.
- **Noorte hoidmine ja tagasitoomine:**
Noorte saarele jäämist või naasmist mõjutavad otseselt osalusvõimalused, sobivad eluasemetingimused ning töö- ja eneseteostusvõimalused.
- **Kogukonnakesksus ja sotsiaalne sidusus:**
Kogukond ootab rohkem koosloome platvorme, turvatunnet, mitmekesist kultuurielu ning

tugevaid kogukonnastruktuure, mis toetaksid igapäevaelu ja oleksid toimivad ka kriisiolukordades.

Soovitused arendustegevuste suunamiseks

1. **Integreeri unistajate sisend arengukavade ja planeeringute koostamisse.**
Näiteks keskendu looduskeskkonnas elurikkuse säilitamisele; transpordis kaalu keskkonnasõbralikke ühendusviise; hariduses toeta kohalike kolledžite arengut ja rahvaülikoolide võrgustiku tugevdamist.
2. **Kaasa kogukond planeerimisse pidevalt, mitte üksnes ühekordsete kampaaniate kaudu.**
Inimesed on valmis panustama, kui nende häält kuulatakse, nende mõtteid arvestatakse ning neid teavitatakse tulemuste kasutusest.
3. **Tugevda noorte sidet Hiiumaaga praktiliste tegevuste ja väärtuspõhise kommunikatsiooni kaudu.**
Unistused näitavad, et noored soovivad Hiiumaal elada, kui selleks on loodud sobivad tingimused: elukoht, töö, õppimisvõimalused ja sisukas vaba aeg.
4. **Toeta kogukonnatunde ja koostööstruktuuride arengut.**
Selleks sobivad näiteks kaasava eelarve jätkamine, kogukonnakeskuste võrgustiku arendamine, kogukonnapõhised kultuuri- ja terviseprojektid ning liikumisalgatused.
5. **Kasuta Hiiumaad teadlikumalt brändina.**
Raportis peegelduv tulevikuvision toetab rahvusvahelist turundust kui *tervisesaart*, *loodusparadiisi* ja *targalt juhitud väikest kogukonda*, kus on tasakaalus nii inimene kui ka ökosüsteem.

Lõppsõna

Käesolev kaardistus loob tugeva aluse piirkonna arendustegevusele, mis on selges kooskõlas kogukonna vajaduste ja ootustega. Strateegilise sisendina toetab see nii Hiiumaa arengustrateegia kui ka kohaliku omavalitsuse arengukava ajakohastamist ning suunab tähelepanu valdkondadele, millel on kogukonna silmis reaalne tähendus ja mõju. Selle raporti väärtus seisneb mitte üksnes kogutud andmetes, vaid ka usalduses, mis tekib siis, kui kogukonna unistusi võetakse tõsiselt.